

VAN ALLE MARKTEN THUIS. DEEL XIII

DE OUDE EN DE NIEUWE LAKENHALLE

“De wever is altijd de stoutste en de taaiste van al onze werklieden geweest : zuurdesem, hij, van 't proletariaat. Zelf in lompen en flarden gekleed, heeft hij van eeuw tot eeuw de mantel van de koningen geweven en de ruisende sleep der geschiedenis; zijn handen hebben het altijd geweten, dat er sóórten van mensen op aarde bestaan. Maar meer dan eens ook hebben die handen het weefsel, dat rijk was van al hun ellende, vertwijfelend vaneengescheurd - in Vlaanderen meer dan waar elders. Want de schepen voerden in Brugge weliswaar de schatten uit dertig hoeken van de wereld aan en stortten de stapelhuizen vol met pelzen uit Rusland en vijgen uit Spanje, metaal uit Bohemen en wijnen uit Frankrijk; zij vulden de hemel boven het Zwin met de geuren van Zweden en Bagdad, en de kaden waren zangerig van zoete Italiaanse muziek; ja zeker, woekeraars en bankiers lieten de stroom van het goud op- en neergaan naar de harteklop van Brugge, maar boven alles uit is Vlaanderen in de middeleeuwen een land van nijverheid geweest, en wel het vaderland van het laken. Iedere stad van de wijde vlakten in de armen van IJzer en Maas, was een stad vol laken, altijd meer. Hier vonden de handen nooit wol genoeg, hier graasden geen kudden talrijk genoeg in de zeezouten weiden langs de kust, en Londen moest altijd opgepropt staan met fijne Engelse schapevachten, gereed om de wateren over te steken. Tot waar hen de laatste golfslag kon dragen, tot op de kusten van Finland en de kusten van Syrië, brachten de schepen de lakensoorten van Vlaanderen; zo kwam het, dat over de grote wereld de beide woorden *Vlaming* en *wever* één zelfde beeld vóór het oog opriepen”.

Zo schreef onze illustere stadsgenoot Achilles Mussche het op in een van zijn meesterwerken : “Aan de voet van het Belfort”. En inderdaad, de textielnijverheid was tot voor een paar decennia nog de meest vermaarde Gentse industrietak. Nu vinden we er nog een mager afkooksel van in de paar textiel fabrieken die nog produceren. Wol- en lakennijverheid zijn echter reeds lang voltooid verleden tijd te Gent. Maar eens was het anders. De wol- en lakenhandel zouden in de middeleeuwen in enkele eeuwen van Gent de belangrijkste handelsstad van Vlaanderen maken. De stad en haar bevolking groeide gestaag aan, om omstreeks 1275 haar hoogtepunt te bereiken.

Engeland was de grootste wolleverancier, doch in tijden van politieke spanning tussen Frankrijk en Engeland bvb. stelde men zich tevreden met Schotse, Ierse of Spaanse wol. Men sloot er politieke akkoorden voor af of voerde er oorlog voor. Zolang de getouwen draaiden waren spinners, wevers, volders, ververs en lakenhandelaren tevreden.

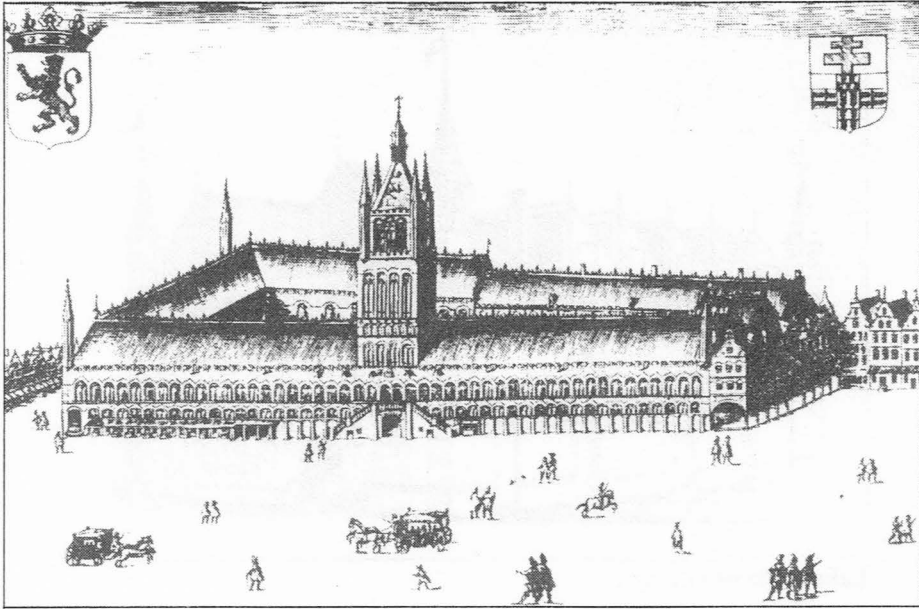
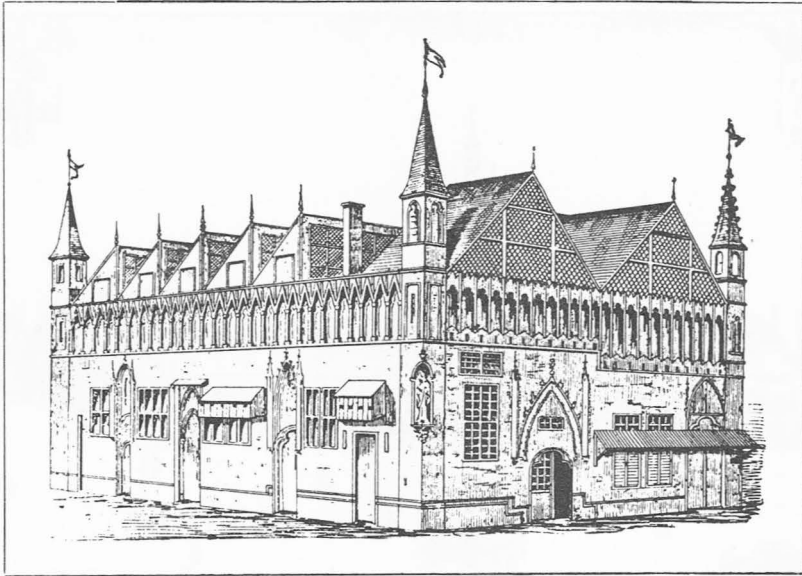

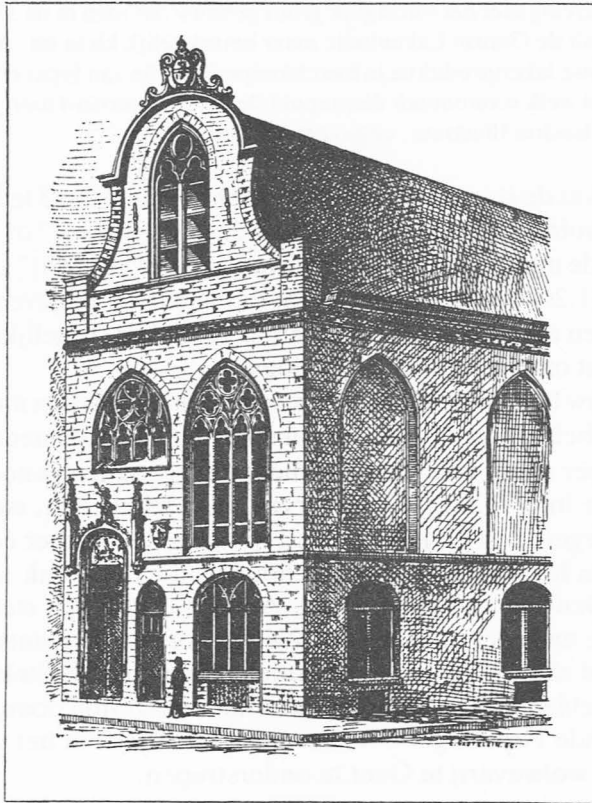
Fig. 1. In vergelijking met het ontzaglijk groot gebouw dat men in de 13de eeuw te Ieper oprichtte, valt de Gentse Lakenhalle maar betrekkelijk klein uit. Als men daarbij weet dat de Gentse lakenproductie in haar bloeiperiode die van Ieper nog overtrof, zal men beseffen tot welk economisch dieptepunt de lakennijverheid toen gezonken was. (Uit Sanderus Flandria Illustrata, uitgave van 1735).

Reeds vroeg was de stad in nijverheidsopzicht verdeeld in 3 leden, waarvan 2 iets met de wolnijverheid te maken hadden : de “weverij” of “Groote Nering” bestaande uit 27 wijken (4.300 wevers) en de “volderij” samengesteld uit 24 wijken (1.200 volders). De “kleine ambachten”, ongeveer 50, later 60 in getal, stelden elk appart op economisch gebied en stedelijke macht weinig voor. Want om macht was het te doen.

In de 14de eeuw bemoeide Gent zich zowat op alle gebieden met de administratie en het beleid van de hem omringende Vlaamse gemeenten. Vooral Brugge en Ieper en de vele kleine gemeenten begonnen genoeg te krijgen van de Gentse interventies. Gent verving hun schepenen, stelde er kapiteins aan en legerde er garnizoenen en dit alles slechts met één doel : het monopolie van het Vlaamse laken behouden. In 1340 brak een grote opstand tegen Gent uit te Oudenaarde. Andere opstanden stelden in 1341 Dendermonde en Ieper op hun kop. Weldra zouden de Gentse wevers gewapenderhand alle weefgetouwen vernielen binnen de kastelnij en de hun omringende gebieden. De Ieperlingen zouden hetzelfde doen met het hen beconcurrerende Poperinge. Dit alles maar eventjes om het uitzonderlijk belang van de wolweverij te Gent te onderstrepen.

Lakenhalle van Leuven.

Het Lakenhuis te Brugge.

Een houten loods

Aangezien laken moeilijk in open lucht kon verkocht worden, was er nood aan een overdekte verkoopplaats. De eerste Gentse Lakenhalle zou een houten loods worden welke volgens Sanderus gebouwd werd in 1228. Het kon ook zijn dat ze ouder was en toen reeds her-bouwd werd. Zij besloeg een ruime plaats tussen de Hoogpoort en het Belfort, achter de huizen van de Paradeplaats of Grote Botermarkt (thans Botermarkt). Het gebouw had twee ruime zalen : één boven en één op het gelijkvloers. De bovenverdieping, die men via "den steeger upte Hoge port ande dende vander allen" - een brede trap - bereikte, diende om de "goede liede de coepmanne vanden scoenen ghewande", de handelaars der fijne en beste stoffen, toegang tot de bovenverdieping te verschaffen. Er waren op deze verdieping verscheidene kamers voor de Halheeren (zie verder), de zegelaars, de ontvangers, enz... Beneden verkocht men ruwe wol, wollegarens en gemengde lakens. Deze onderste verdieping die iets lager lag dan het straatniveau, een soort kelder en daarom "inden pit" genoemd, was voorzien van "grees" of kasseien (Stadsrekening 1332). Men verkocht er alleen Gents laken of laken uit de onmiddellijke omgeving van Gent. "Vreemde lakens" mochten daar niet verkocht worden. Zij werden door de lakensnijders op de Vrijdagmarkt aan de man gebracht. Een grafelijke oorkonde uit de 14de eeuw gebiedt dat alle lakens die binnen een mijl buiten de stadspoorten vervaardigd werden toch in de lakenhalle dienden verkocht te worden.

Van dit gebouw bestaat geen afbeelding. We weten alleen dat er op de hoek langs de kant van het stadhuis een O.L.-Vrouwbeeld stond tussen twee engelfiguren want in de stadsrekeningen over 1346-1347 heeft men het over "2 ingle van onser Vrouwen an dalle". Op stadskosten werden er 's avonds "witter kersen" ontstoken. In 1360-1361 vinden we de kosten van deze kaarsen "die binnen dezen jare verbornen sijn up scepenen huus ende voer onser Vrouwen an de halle".

In 1322-23 en van 1367 tot 1369 werden er belangrijke werken aan het gebouw uitgevoerd, evenals in de eerste jaren van de 15de eeuw : de stadsrekening over 1408-1409 vermeldt een som voor "de halheeren camere te stakene, te plaesterne ende te verhemelne". Mogelijks werd toen een deel of gans de lakenhalle vernieuwd, want men werkte er maanden aan. Twee jaar nadien verkocht de stad "VI yserinen traelgen (ijzeren tralies) die uter hallen ghedaen waren". Ze hadden een gewicht van 780 pond en werden verkocht aan 32 schellingen en 6 deniers groote. Zelfs nog een jaar voor dat men de nieuwe halle naast het belfort in de Sint-Jansstraat bouwde, vernieuwde men nog het dak : "De coste van den deckene van der hallen ant scepenhuus vander keure" zegt de stadsrekening over 1424-25.

Nu en dan maakte ook het magistrat gebruik van de lakenhalle om er vergaderingen te houden, vermoedelijk omdat er meer plaats was dan op het toenmalige schepenhuis. We vinden inderdaad kosten om "de hallen te

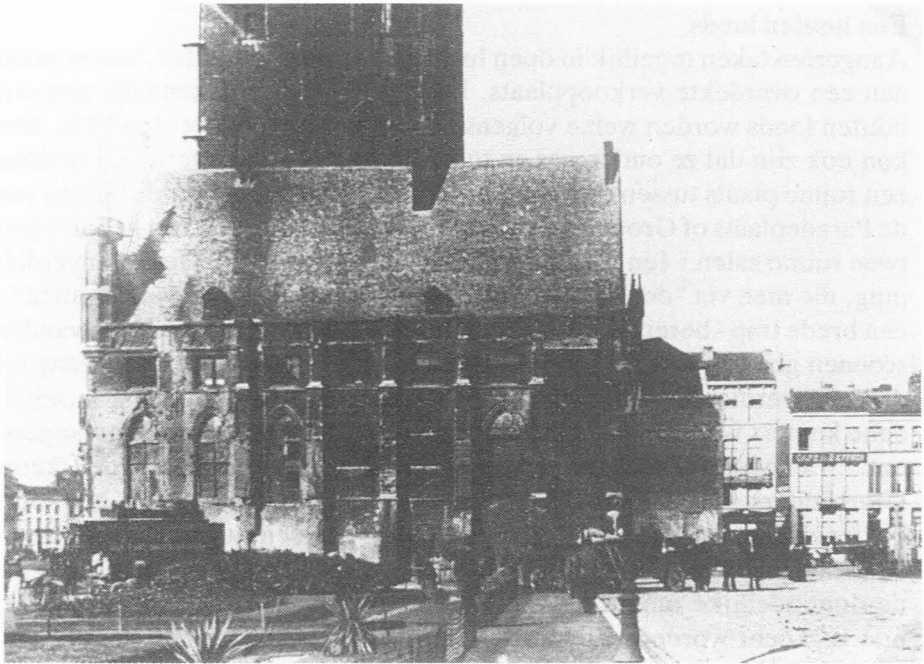

Fig. 2. De restauratiewerken aan de Lakenhalle vóór het bijbouwen van de ontbrekende traveeën omstreeks de eeuwwisseling. (Foto S.C.M.S., Gent).

vaghene ende banke up ende af te doene" (1355). Een schuttersfeest in 1330 door de kruisboogschutters van de Sint-Jorisgilde ingericht werd in de benedenlakenhalle afgesloten met een banket waar o.a. ook de graaf van Vlaanderen, de stadsbaljuws, de schepenen en de raadsleden deelnamen. In de rekeningen is sprake van verscheidene hallen. Men heeft het over die "van den strijpte ende ghemengden metten reepe" en "de halle vanden pleinen lakene". Waarschijnlijk bedoelde men hier geen afzonderlijke hallen, doch compartimenten ervan.

Enkele jaren na de bouw van de stenen Lakenhalle naast het Belfort verhuurt de stad de oude of "t hof der oude halle" aan Simoen Bette, Jan van Caudenhove en Jan de Conijnc in cijns tegen betaling van 12 grooten de roede, op voorwaarde dat de stad er weer gebruik van mocht maken "tallen tijden alst scepenen ghelieven zal". Het eigenlijke gebouw bestond echter niet meer want in 1431 had men betaald aan "den coninc ende zijnen ghesellen vanden taswerke vander hallen af te brekene, VI lib. gr.". Later vestigden de schutters van de Sint-Jorisgilde, die voorheen nog aan de Vijfwindgaten huisden, zich op deze gronden. Het Sint-Jorishof staat er vandaag in al zijn pracht nog steeds.

De halheeren

In het begin van de 13de eeuw bestonden reeds verscheidene markthallen,

Fig. 3. Wie ooit één nacht “onder de wekkinge” van ’t belfort geslapen had bij de dieven en de landlopers, kreeg de volkse eretitel “vrije burger van Gent” opgekleefd. De tekening toont wat er van deze oude stadsgevangenis overbleef toen men op 26 februari 1902 de tussenmuren sloopte. Armand Heins, immer op zoek naar bedreigde pittoreske hoekjes, maakte er nog vlug deze schets van.

waar leden van de neringen hun waren tentoonstelden. Daar zag een soort marktpolitie, een soort handelsrechtters, toe op het goede verloop van de verkoping, en als er geschillen waren deden zij daarover uitspraak. Het waren de “Halheeren”.

Zij zetelden in de respectievelijke verkoophallen en bij de verschillende neringen. In de halle waren er twee “smelle wetten” die “van boven” en die “van beneden, gezeid int putgen”. Deze Halheeren oordeelden over schulden betreffende de aankoop of de levering van wollen lakens, gesloten “ter halle zelve of binnen de palen van het schependom”. Wij vinden reeds sporen van hun bestaan in de 13de eeuw en zeer waarschijnlijk is hun functie zo oud als de nering zelf.

Volgens de keure van 1396 werden deze rechtters voor wat de lakennijverheid betrof, ieder jaar met drieën gekozen onder de aanzienlijkste poorters en daarom “Hal-HEEREN” genoemd. Wie tot de XXXIX (schepenen) behoorde, kon tot deze bediening niet geroepen worden.

Ten minste twee van deze handelsrechtters moesten aanwezig zijn om een geldige beslissing te kunnen nemen. Zij hadden een bijzonder zegel en beschikten over een beëdigde klerk. De kopers en verkopers die binnen de drie dagen na levering daar geen aangifte van gedaan hadden in de Lakenhalle werden beboet in verhouding tot de belangrijkheid van de levering. Bij elke transactie leverden de Halheeren een verkoopakte af voorzien

van hun zegel met vermelding van de hun verschuldigde som.

In geval de koper achteraf niet wou betalen, lieten zij op vertoon van de akte aan de verkoper afgeleverd, hun boden de weigeraars aanmanen tot betaling en bij gebrek hen daartoe dwingen door de hulp in te roepen van de amman (gerechtsdienaar) en de eiser. Wanneer de schuldenaar zich in de halle vertoonde kon de schuldeiser lijfswang (laten) toepassen. Eventueel kon hij, net als voor gewone zaken, zijn recht doen gelden voor de schepenen. In dat geval moesten de Halheeren "record doen" van de door hen afgesloten wettelijke akten. Zoals je merkt was alles streng gereguleerd en de Halheeren hielden er - ook niet in het minst in hun eigen financieel belang - behoorlijk de hand aan, opdat alles volgens het boekje zou verlopen.

In de lakenhalle was ook een weegschaal aanwezig om fraude tegen te gaan. Zeer bekend waren de scharlakens (hoogrood, bloedrood, violet), de purperen lakens (violet of paars), de bruine en donkerbruine lakens, de gestreepte lakens, zoals het helderblauw gestreept, en de bijzonder gegeerde groene lakens, allen zeer verscheiden naar prijs en hoedanigheid.

Nieuwbouw met hindernissen

De huidige Lakenhalle naast het Belfort werd in 1444 gebouwd naar een ontwerp dat dateert uit 1425 van bouwmeester Van Assche. Toen men er met de lakenverkoop startte waren enkel de eerste zeven traveeën uitgevoerd in Brabantse Gotiek. Van de laatste vier vakken waren enkel nog maar de funderingen gelegd. Hier speelde nu eens niet in hoofdzaak geldgebrek een rol, maar er bestond eenvoudigweg geen behoefte meer om het oorspronkelijk "beweerp" te laten uitvoeren wegens het verval van de lakennijverheid. Daarom sloot men het zevende vak tijdelijk af met een houten gevel, nog steeds met de idee in het achterhoofd om het in betere tijden toch af te werken. Die zouden echter niet meer komen. In 1635 "betaelt (men aan) Mr. Thobias Oosterlinck, metsere, de somme van XXXIX lib. gr. (39 pond groote), over tleveren ende maecken van eenen ghemetsten ghevel up de Schermschole boven de Waghe (Lakenhalle) eenen Gentschen steen dieke, groot formaet". Deze "Schermschole" was er reeds sinds 1613 toen de Sint-Michielsgilde er zich vestigde.

Men kan hier de betrekkelijk kleine Gentse halle vergelijken met het ontzaglijk groot gebouw dat men in de 13de eeuw te Ieper oprichtte (Fig. 1). Als men daarbij weet dat de Gentse lakenproductie in haar bloeiperiode die van Ieper nog overtrof, zal men beseffen tot welk economisch dieptepunt de Gentse lakennijverheid gezonken was.

Oorspronkelijk bevonden de oefenzalen van de schermgilde zich op de eerste verdieping, later verhuisden ze naar de zolder.

In 1741 werd het onder- en benedengelijkvloers omgebouwd tot stadsvangenis. Aan de zijde van de Botermarkt werd daartoe de z.g. "Mamme-

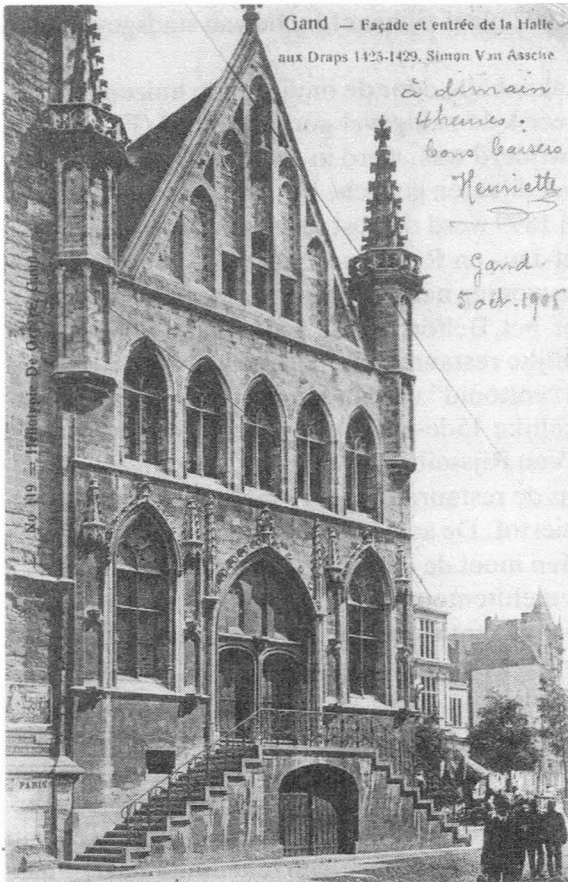

Fig. 4. DE GERESTAUREERDE VOET VAN HET BELFORT TE GENT.

De vernieuwde zijgevel met dubbele trap en hoofdingang. (Postkaart N° 119 = Heliotypie De Graeve Gand. Verzonden op 5 oktober 1905. - Verzameling E. Levis)

Onder :

De ontblootte en gerestaureerde zijgevel met rechts de 4 controverse bijgebouwde traveeën.

(Bijgekleurde postkaart verzonden op 1 september 1908. Uitgever niet vermeld. - Verzameling E. Levis.)

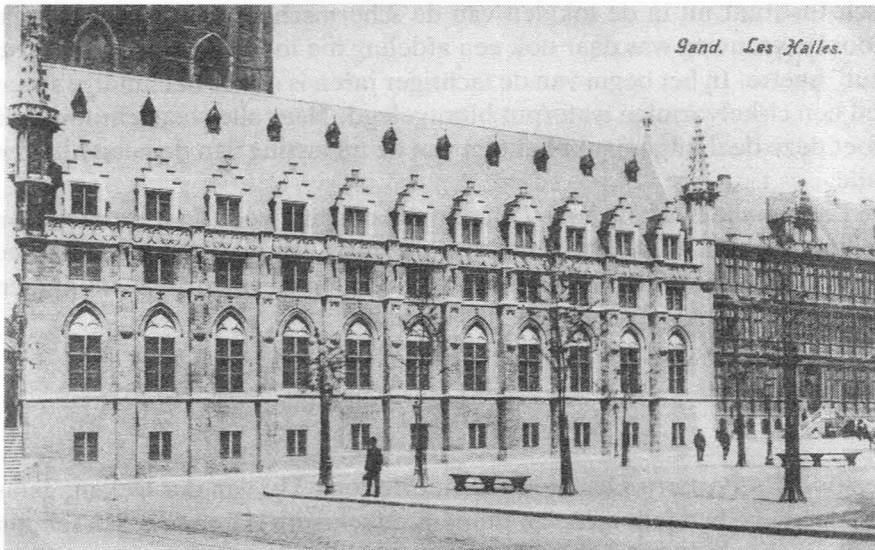

Fig. 5.

lokker” bijgebouwd. Tot in 1902 bleef zij haar functie van stadsgevangenis behouden (fig. 3).

Langzamerhand raakte de Lakenhalle door de omliggende huizen ingesloten. In 1889 werd voor het eerst de zuidgevel gerestaureerd (Fig. 4). De dubbele trap die in 1716 verwijderd was, werd in 1892 teruggeplaatst. Die trap is afgesloten met een smeedijzeren gotische borstwering die deels oorspronkelijk 15de eeuws is. In 1899 werd de oostgevel ontmanteld door sloping van de huizen in de Sint-Jan- en Regnessestraat (Fig. 2). Een viertal jaar later werd de oude cipierswoning naast de stadsgevangenis of Mammelokker afgebroken waardoor het Belfort en de Lakenhalle volledig vrij kwamen te staan en de eigenlijke restauratie kon aangevat worden.

De Lakenhalle werd in 1903 “voltooid” met de toevoeging van de vier traveeën volgens de oorspronkelijke 15de-eeuwse plannen, geïnterpreteerd door A. Van Assche en Ch. Van Rijsselberghe (Fig. 5). Het ongewone besluit om de Lakenhalle tijdens de restauratie met 15 meter te vergroten, leverde vooraf heel wat discussiestof. De adviserende commissieleden waren verdeeld over de zaak (1). Men moet de hele aanpak zien in het kader van het prestigeproject van de wereldtentoonstelling van 1913 waar men met nog al meer restauraties ietwat de fantaisistische toer is opgegaan. Denken we maar aan het Gravensteen, het Geeraard de Duivelsteen, het Belfort en verscheidene gevels op de Graslei.

Behalve aan de schermgilde, werd de Lakenhalle in de vorige eeuw ook nog voor andere doeleinden verhuurd. Zo werd er in 1838 de eerste turnzaal door het stadsbestuur opgericht. De eerste turnleraar was een zekere Geeraert, die er “zemenastiek” gaf aan de handwerklieden en de leerlingen van de stadsscholen. Deze Geeraert baatte al voor eigen rekening een Gymnastisch Instituut uit in de lokalen van de scherm school van de Lakenhalle. Voor de vrouwen was daar ook een afdeling die toen “Orthopedisch Instituut” heette. In het begin van de tachtiger jaren is onder het huidige straatpeil een cirkelvormige waterput blootgelegd. Naar alle waarschijnlijkheid moet deze deel uitgemaakt hebben van de uitrusting van de eerste Lakenhalle.

De Lakenhalle heeft na haar 75 jaar oude opsmuk voor de wereldtentoonstelling nog een aantal bestemmingen gekend. In de “Verslagen van het dienstjaar 1917 over de Museums van Oudheden en Historische monumenten van de Stad Gent” lezen we het volgende :

HALLE

Personeel. - Portier : Dezelfde van het Belfort, Th. van der Beken, gelast met de kleine herstellingen van timmer- en schrijnwerk en met den schoonmaak, met behulp van een werkster.

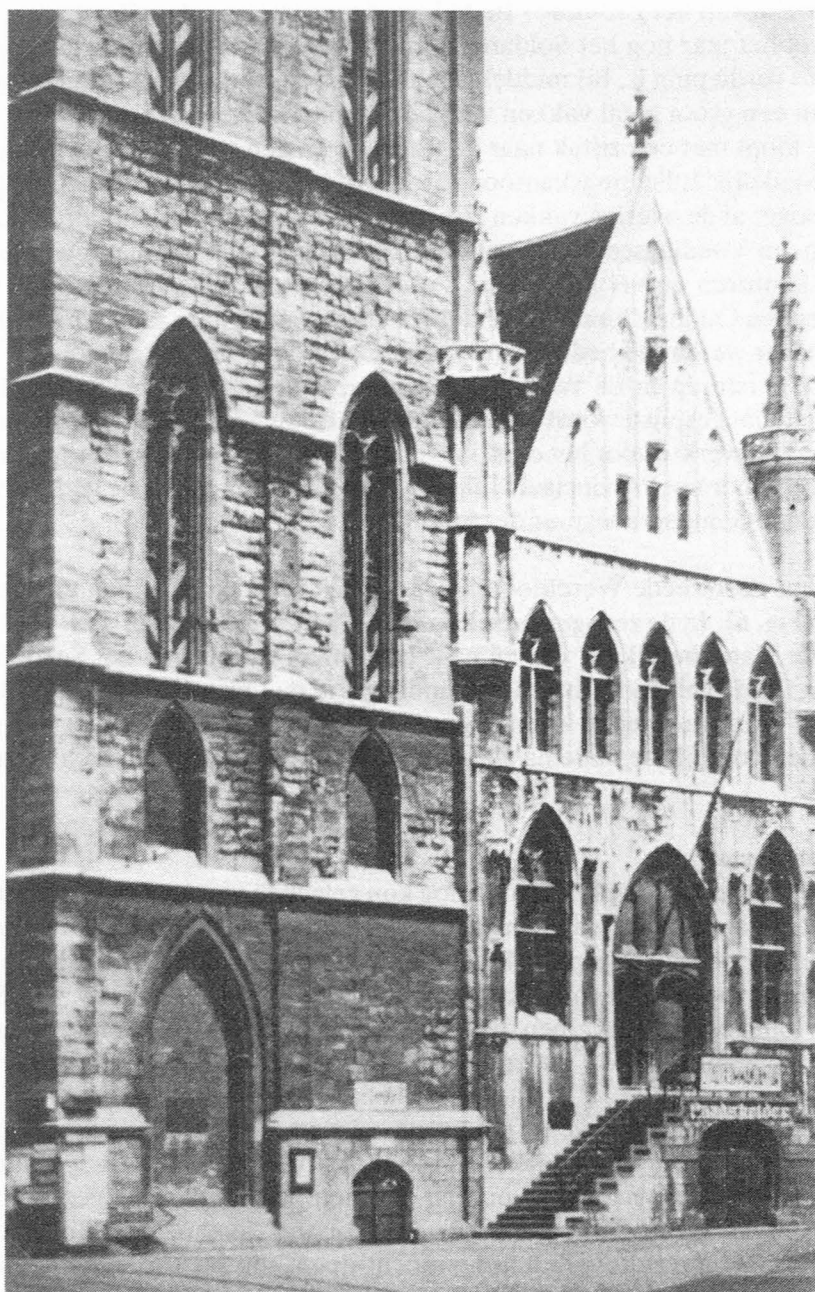

Fig. 6. De toegang tot de Lakenhalle in 1941. Wie toen de trap beklom kwam in de "Stadtkommandantur" terecht. Het bord met die vermelding hangt ietwat onleesbaar aan de reling boven de trap. Links op de hoek verwijst een bord naar "Brüssel". (Foto Emiel Barbaix, S.E.B., Gent).

Toestand van het gebouw. - In de benedenverdieping den *Ratskeller*, was geheel het jaar nog het Soldatenheim IV gevestigd. De groote zaal op de eerste verdieping is, bij middel van houten schotten met glasramen, tijdelijk in een groot getal vakken verdeeld, waartusschen, in het midden, een gang loopt met een zijtak naar de trapzaal. In den zuidoostelijken hoek is het Stedelijk Inlichtingskantoor gevestigd, in den zuidwestelijken de portiersloge; al de overige vakken zijn bezet met kantoren van het Provinciaal Hulp- en Voedingscomiteit, dat ook geheel de tweede verdieping inneemt met kantoren en vergaderzalen. Alleen houdt de Maatschappij van Geschied- en Oudheidkunde maandelijks een zitting in hare zaal, die dan door de aldaar werkende bedienden van het Comiteit wordt ontruimd.

In de eerste en in de tweede verdieping, is een verwarmingstoestel geplaatst, dat gespijsd wordt door de ketels van den Nederlandschen Schouwburg. Het werkte voor het eerst in December 1916 en werd bekostigd de ééne helft door het Provinciaal Hulp- en Voedingscomiteit en de andere helft door het Gemeentebestuur der Stad Gent.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was er de “Stadtkommandantur” gevestigd (Fig. 6). In de zestigerjaren kon men er het audio-visueel spel “Gent en Keizer Karel bekijken” dat nu naar een intiem zaaltje van het Schoolmuseum L. M. Thierry verhuisd is. Vandaag is in de Lakenhalle “Gent in Multivisie” aan zijn tweede leven begonnen nadat het uit het Gravensteen verhuisde. Zo blijft de halle na 500 jaar toch nog het laken naar zich toetrekken.

Lachemorterije

Dat er op de markt gelukkig ook nog kon gelachen worden blijkt uit het gezegde “Dat es al lachemorterije” (Sysse-Pannen, 6, 1831) of “Guygelspel en lachmerterije” (Vesperij-Praet, 28, 1791) of “Hu ik zou die zaak op het tribunaal voor eene lachmarkt genomen hebben” (VI. Leeuw, nr. 47, 1869) een “lollekestribunaal”, een dikke grap, geen serieuze bedoening. “Laat ze maar lachemorterije” : laat ze maar lollen, schertsen, jokken werd er gezegd.

Van iets dat helemaal niet te pas kwam zei men : “Soo veel te pas commende als een beetjen root Laecken in eenen swarten Mantel” (Kraey - Naene, 29, 1683). “’t Is als ’t laken oud is, dat men het kent” werd gezegd over deugdelijke zaken die lang meedingen. Wou men iemand duidelijk maken dat hij niet aan zelfoverschatting mocht doen, dat hij zijn eigen grenzen diende te kennen, dan hoorde men wel eens de zegswijze : “Wil naar Uw laken Uw kleren maken”. In Sterre-Kycker vinden we in 1714 het gezegde : “Van kort en weynich Laecken en is gheen langhen Rock te maecken”, wat ongeveer hetzelfde betekent. Wanneer men niet zuinig was in de uitgaven voor rekening van een ander, dan was men “bezig in andermans laken te

snijden". Werden slechte hoedanigheden verdoezeld of wou men iets mooier voorstellen dan het eigenlijk was, dan zei men : "Voor een slecht laken stelt men dikwijls een schoon monster" (1852).

Zag iemand er zeer bleek uit door ziekte, angst of het verschieten, dan "zag hij zo bleek als een beddelaken". Had men tegenslag, of zat men in moeilijkheden, dan "zat men in slechte beddelakens" of - ironisch dan - "in schone lakens". "Die de lakens uitdelen" zijn diegenen die 't meest te zeggen hebben. Was men het met mekaar eens, dan "lag men onder 't zelfde (bedde)laken". "Onder één laken liggen" werd gezegd van mensen van hetzelfde soort.

Voor slapen kende men "onder zijn (bedde)lakens kruipen, hem onder de lakens draaien, tussen twee (bedde)lakens gaan liggen" of "onder zijn (bedde)lakens liggen". Ook te Gent "waste men zijn vuile beddelakens liever zelf en tegen iemand die heel onhandelbaar deed tijdens een ziekte zei men "dat hij met geen (bedde)lakens te keren was". Van een lepe die overal het meeste voordeel haalt zei men "dat hij were bezig was het beddelaken naar hem (zich) te trekken".

Gruut getier en weinig wolle

Dat een Gentenaar in zijn dialect van katoen kan geven, zelfs al gaat het over wol(le), moet blijken uit de hiernavolgende oude gezegden. Iets mals of molligs was "zo zacht of wolle". Was er veel geschreeuw en weinig wolle" dan was er veel drukte om niets. In 1760 lezen we in Reyzenden Pauwel (p. 43)

"...maer 'k laete al die saecken daer
'k heb ander wolle op mijn schaar."

waarmee bedoeld wordt dat men ook nog over andere zaken te spreken had. Van een uitgekookte kerel die dacht zich profijt te doen, maar van een kale reis terugkeerde werd gezegd : "Hij ging op wolle uit, maar kwam geschoren thuis". Al wat daarentegen "met de wolle valt", valt goed uit. Uit Snoecks Almanak van 1858 halen we uit het stukje "De wereld binnen 1000 jaar" : "Als (de haren) grijs wierden, ze lieten zich in de wolle verwen, en ne man van vijftig kon passeren voor eenen van dertig". "Hem in de wolle laten verven" betekent dus zijn haar kleuren. Hielp iets niet of had men er geen vat op, dan zei men : "zwarte wolle en vat geen verve".

Iemand die zijn voordeel ging zoeken waar het te vinden was, "ging gaan scheren waar dat er wolle was". Was men gezond, dan "zat men goed in de wolle. En zoals Proverbes uit 1568, kun je over deze oudbollige wollige spreuken zeggen dat het opgesmukte antiquiteiten zijn :

"t Is al oud vuil in de wulle geverwt !"

In het volgend nummer sluiten we de reeks af met het slotartikel : "De markt als terechtstellingsplaats"

BIBLIOGRAFIE

- "Gent, schets van een sociale geschiedenis", H. Van Werveke, 1947.
- "De markt", M.I.A.T., 1988.
- "Gids voor oud Gent", Guido Deseyn, 1984.
- "De eeuw der Artevelde", L. Vanderkinderen, 1893.
- "Gent, in weelde herboren. Wereldtentoonstelling 1913", A. Capiteyn, 1988.
- "Beschrijving van Gent...", J.J. Steyaert, 1857.
- "Stad Gent. Museums van Oudheden en Historische Monumenten. Verslag van het dienstjaar 1917", A. Van Werveke, 1920.
- "Histoire de Gand, depuis les origines jusqu'en 1913", V. Fris, 1913.

NOOT

- (1) Het grootste verzet kwam ook daar van de tegenstemmer uit de commissie, de heer Martiny, nochtans een partijgenoot van burgemeester Braun :

"Mijne heren. Het college onderwerpt aan onze goedkeuring de plannen en het lastenboek voor het vergroten, geschikt maken en herstellen van de Lakenhalle, waarvan het bestek tot 236.225 fr. belooft, hetgeen door de bevoegde commissies is aangenomen met 6 stemmen tegen 1 en 4 onthoudingen.

Ik ben het lid dat er tegen heeft gestemd en wil er in korte bewoordingen de redenen van doen kennen.

Voor wat de herstelling betreft van hetgeen bestaat, daar heb ik volstrekt niets tegen, integendeel; ik denk dat die herstelling zich opdringt en niet mag uitgesteld worden.

Geheel anders denk ik er over voor wat het vergroten der Lakenhalle aangaat. Vergroten ! Dit wil zeggen aan hetgeen er bestaat uit 1425 nu een nieuw deel aanbouwen van 15 meter lengte. Onder oudheidkundig oogpunt, vind ik dat weinig logisch.

Vergroten ! Waarom ? Daar wordt geen enkele goede reden voor opgegeven. Men zegt dat de grondvesten bestaan, waar ik sterk aan twijfel, die bestaan zeker maar in de verbeelding van een of andere oudheidkundige; en zelfs indien zij bestonden, onze voorvaders zijn verstandig genoeg geweest het gebouw niet groter te maken en nu zou de raad zo onverstandig zijn dit wel te doen. Men zegt ook dat dit deel zal kunnen gebruikt worden als overdekte markt. Een overdekte markt, dat wil zeggen een kelder, verlicht met elektrische lampen ! Een echte broeikas voor microben. Die verlenging, wanneer zij er komt, zou aan het prachtig gebouw geenszins ten goede komen, integendeel, het zou volgens mij zijn gratie verliezen en er onder esthetisch opzicht niets bij winnen. Indien men enkel zou herstellen wat er staat, zou het maar een zestigtal duizend frank kosten of omtrent 175.000 fr. minder dan wat men u voorstelt.

Wanneer het Belfort met zijn vensters, de Mammelokker en de Lakenhalle zoals ze nu is, zullen hersteld zijn, zal dit een uitzonderlijke groep vormen.

Ik dring dus aan bij de raad om het voorstel voor de vergroting van de Lakenhalle te verwerpen.

Honderdvijfzeventigduizend frank is geen kleinigheid, temeer daar er middelen moeten gevonden worden om veel dringender en nuttiger werken uit te voeren,

zoals bijvoorbeeld het verbreden der Korte Munt en het begin van de Brabantdam. Heel de wijk Akkergem beklaagt zich bitter over de slechte toestand der kasseiding der straten en kan niets bekomen om reden van geldkwestie. Het Stadhuis vraagt dringende herstelling; het is zeker het meest verwaarloosde van gans het land en intussen wil men honderdduizenden franken verspillen voor iets dat noch nut noch verbetering zou opleveren.”

In zijn repliek bestrijdt burgemeester Braun dat het om “une dépense exclusivement de luxe” zou gaan. Volgens hem zal dit bijgebouwde deel gebruikt worden om er stadhuisdiensten in onder te brengen in plaats van het Stadhuis zelf uit te breiden, een onderneming die heel wat kostelijker zou uitvallen. En hij besluit :

“In archeologisch opzicht staat het buiten kijf dat de Lakenhalle eertijds werd ontworpen met de afmetingen die wij er thans willen aan geven, want de fundamenten zijn blootgelegd.”

De heer Martiny : “Hebt gij die gezien ?”

De burgemeester : “Maar natuurlijk !”

De heer Casier : “De burgemeester is trouwens niet de enige die ze heeft gezien.”

De heer Martiny : “Velen hebben ze niet gezien.”

De burgemeester : “De opgravingen zijn uitgevoerd door de technische dienst; ze laten perfect toe vast te stellen dat er fundamenten aanwezig zijn die tot 15 meter voorbij de huidige baksteengevel reiken. Aangezien het om een nuttig werk gaat dat onze beschikbare middelen niet te boven gaat - het nodige krediet werd reeds lang geleden goedgekeurd - en aangezien het tegemoet komt aan de wensen van al wie belang stelt in onze oude monumenten, ben ik er van overtuigd dat de meerderheid van de raad zich bij de conclusies van het rapport van de heer Casier zal aansluiten.”

In de daaropvolgende stemming werd het “princiep der vergroting van de Lakenhalle” aangenomen met 18 stemmen voor en 15 tegen.

Eddy LEVIS

OPROEP AAN ONZE LEZERS

Om te kunnen voldoen aan de talrijke vragen naar oude nummers van ons tijdschrift “Ghendtsche Tydinghen”, doen wij een beroep op uw medewerking om afstand te doen van nummers of jaargangen die niet meer worden gebruikt.

Een overeen te komen vergoeding voor deze vriendendienst kan desnoods overwogen worden.

De inlevering gebeurt op het Documentatiecentrum (Convent Engelbertus, Groot Begijnhof, huis nr. 46, Sint-Amandsberg), alle zondagen van 10 tot 12 uur.

Het D.C. is gesloten op feestdagen en in de maanden juli en augustus.

Wij danken u bij voorbaat voor uw geste.

De bibliothecaresse,
Mevr. Van Geluwe-Eggermont A.